

Александар Раковић

**ЦРНОГОРСКИ
СЕПАРАТИЗАМ**

Издавач
Catena mundi

Библиотека
Посебна издања

Аутор
Александар Раковић

Наслов
ЦРНОГОРСКИ СЕПАРАТИЗАМ

Рецензенти

проф. др Љубодраг Димић, академик
Филозофски факултет Универзитета у Београду

проф. др Богољуб Шијаковић
Православни богословски факултет Универзитета у Београду

др Драган Богетић, научни саветник
Институт за савремену историју, Београд

проф. др Милош Ковић
Филозофски факултет Универзитета у Београду

Директор
Бранимир Нешић

Извршни уредник
Никола Маринковић

Редакција
Марија Мијалковић, Невена Жупањац
Владимир Мијалковић, Владимир Димитријевић

Дизајн корице
M Design, Београд

Штампа
Pi-press, Пирот

Тираж
700

Књига је настала у оквиру пројекта „Срби и Србија у југословенском и међународном контексту: унутрашњи развитак и положај у европској/ светској заједници“ (47027) који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

АЛЕКСАНДАР РАКОВИЋ

ЦРНОГОРСКИ СЕПАРАТИЗАМ

CATENA MUNDI
Београд, 2019.

ПРЕДГОВОР

Новопечена црногорска држава успостављена 2006. није никаква обнова државности или државне независности Црне Горе, већ је сасвим нова државност и нема никакав континуитет са српском државношћу Црне Горе, коју је засводила Краљевина Црна Гора. Резултати референдума из 2006, проистекли из србофобије националних мањина и конвертитства владајуће црногорске касте и њених симпатизера, били су лажирани. Чак око 70% православног становништва Црне Горе било је против сецесије из заједничке државе са Србијом.

Црногорски сепаратизам тумачим као државни, етнички, национални, језички и верски. Од 1918. црногорски сепаратизам је прво био маргинална појава која се везивала за надсрпство, а не за антисрпство. Сви црногорски сепаратисти су тада били српске националности, а захтевали су повратак српског државног оквира Краљевине Црне Горе јер су га видели супериорним у односу на српски државни оквир Краљевине Србије, за чији су наставак сматрали Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца. Међутим, од тада па до данас црногорски сепаратизам је еволуирао до непрепознатљивости. Данас се везује за црногорску националност која се силом измешта из православне цивилизације.

Црногорска нација није настала у сложеном историјском процесу јер је у другој половини 19. века и првој половини 20. века идејно обликована у кабинетима Рима, Беча, Загреба и Москве, а не у Црној Гори. Реч је о идентитетском инжењерингу којим су инострани планери, свако из својих побуда, Црногорце хтели да истргну из српства. Те трасе каткад су се прожимале, а каткад раздвајале. Између њих постоји континуитет, с тим што је комунистичку Москву временом сменио Вашингтон.

Црногорски сепаратисти данас идејно шетају од римокатоличког клерикализма, западне цивилизације и хрватског праваштва до комунистичке идеологије, па тако укруг. Тај круг подсећа на шетњу у самоволно одабраном менталном затвору као бегу од сопственог српства и православља. Што више пута напишу или кажу „национална самобитност Црногораца“ или „национална слобода Црногораца“, тим пре црногорски сепаратисти сматрају да су нешто и доказали. Али нису.

Тоталитарне идеологије су биле најплодније тле за сејање хипотеза о идентитету Црногораца који није српски. Црногорска нација се темељи на октроисаним одлукама о њеном успостављању од стране фашиста (12. јул

1941) и комуниста (1. мај 1945). Исто то се може казати за оглашавање постојања „црногорског језика“ од стране фашиста (12. јул 1941) и антидржаве (22. октобар 2007). Не постоји било која друга нација на свету за коју се могу утврдити дан, сат, минут и секунд стварања основа националног идентитета. Реч је о наметању решења која су проблем само могла да прошире и продубе.

Стога не треба да чуди што и код озбиљнијих црногорских аутора сепаратистичке оријентације постоји мишљење да је црногорска нација „нација с грешком“. Неки од њих притом сматрају да је црногорска нација „аксиом [који] се не доказује“ упркос томе што је у основама идентитета истоветна српској нацији. Међутим, идентитет се не може свести на математику нити се подразумевати као истинитост. Не постоје нигде две истоветне нације. У сложенем историјском процесу у Црној Гори је створена само српска нација.

Код неозбиљнијих црногорских аутора сепаратистичке оријентације постоји тенденција повратка неколико миленијума уназад, у што магловиције доба без историјских извора или са што мање њих, како би се поткрепила „национална самобитност Црногораца“ када их није ни било. Та врста је у идентитетском инжењерингу одиграла значајну улогу, иако је своје налазе заснивала на фантазијама, бајкама и баснама.

Када се све то узме у обзир, не треба да чуди што је и британски историчар Ерик Хобсбаум, иако марксиста, стављао црногорску нацију под знакове навода јер нема историјско утемељење. Научни погледи на црногорску нацију тешко да могу донети други закључак осим да је она конструкт.

Што се мене тиче, не доводим у питање да свако свој идентитет треба да исказује у складу са сопственим осећањима. Међутим, то не може да оспори право другима да дају исказ о таквом идентитету. Дакле, не признајем аутентичност црногорске нације јер сам сигуран да она нема никакав садржај. Сматрам је аномалијом. Не постоји колективитет, осим неописив и магловит, који је везан спонама пројектованог идентитета. Стога, црногорска нација није творевина статичног карактера. Из ње се лако враћа у српску нацију, али и отуђује ка другим нацијама.

С тим у вези, црногорски сепаратизам из српства је процес који траје, а исход је неизвесан. Српско питање у Црној Гори је свесрпско питање и не могу га решавати само Срби из Црне Горе који су данас изложени сегрегацији. Република Србија, Република Српска и Српска православна црква морају да учине све – баш све – како би одбраниле и засводиле Србе у Црној Гори. Нужан је заједнички рад на повратку српске државности Црне Горе.

Књига *Црногорски сепаратизам* је структурисана кроз три целине, прожете и недељиве, без којих се не може разумети та опака појава: 1. конвертитски идентитет; 2. антисрпство и србофобија; 3. антидржава. Ради се, дакле, о моделу који је заснован на негацији претходног српског идентитета. Српска историографија, као и друге наше друштвено-хуманистичке науке, само су се узгредно бавиле конвертитским идентитетима, који су се показали врло

разорним по српство. Таква политичка коректност, која се коси с трагањем за одговорима, није уродила плодом. Потребан је стога ангажованији приступ.

Када је реч о конвертитском идентитету, екстремни видови црногорске нације развијају сличне особине као и делови хрватског народа који су такође проистекли од православних Срба, свуда, а посебно у Лици, Далматинској загори и Западној Херцеговини. Реч је о истоветном процесу који се вековима догађа на западном простору српског народа. Нови идентитет сасеца везе са старим идентитетом и кроз ужарену динарску сујету и нарцисоидност тражи психолошко и/или социолошко самооправдање за одлазак. Кривац за њихово отпадање мора бити пронађен у ономе ко није отпао и који их подсећа на то ко су сви заједно некад били. То ствара вишегенерацијску нестабилност и разорну нетрпељивост на простору где се сударају три цивилизације: православна, западна и исламска.

Конверзија је у блажим случајевима довела до антисрпства, а у тежим случајевима до србофобије. Црногорски сепаратисти су, кроз деценије, узоре за своје идеје све више налазили у изданцима идеологије хрватског праваштва: од радикално десне до радикално леве. То је логично, јер су могли да се ослоне само на оне које су разумели. Анимозитет конвертованог становништва у Црној Гори усмерен је у првом реду према Црногорцима који се изјашњавају као Срби, а затим према Српству у целини.

Антидржава у Црној Гори, као прожети систем с владајућом структуром, била је у повоју од средине деведесетих година 20. века, а коначно је утврђена сецесијом Црне Горе из заједничке државе са Србијом. Да би се антидржавна хоботница оградилa као приватан државни посед, било јој је нужно да кооптира идеологију изграђену на негацији и фобији. Диктирана србофобија је, дакле, у служби лукративних мотива владајуће црногорске касте која заједно са националним мањинама влада над српским народом и већинском српском језичком заједницом у Црној Гори. Наиме, само Срби могу да угрозе тај концепт и стога су обележени за непријатеље. У таквом одмеравању снага, социјални инжењеринг је Црну Гору начинио и анти-Србијом.

До сецесије Црне Горе не би дошло да се нису укрстиле незајажљиве личне амбиције сецесионистичког лидера Мила Ђукановића и америчке намере да до краја нестане заједничка српска и југословенска држава. Ђукановић има оскудно образовање, не чита књиге, не разуме процесе дугог трајања и лако га је укључити у програме инжењеринга. Стога не треба да чуди што је у децембру 2018. казао како треба изградити „црногорски домовински идентитет“. Од „оца домовине“ Анте Старчевића до „оца домовине“ Мила Ђукановића пун је континуитет.

Због тога што сам годинама аргументовано говорио и писао о темама које су преточене у ову књигу, црногорски режим ми је 30. октобра 2018. (или који дан раније) на неодређено време забранио улазак у Црну Гору. Посебно су хтели да спрече да говорим на свечаним академијама у Боки Которској и Црној Гори поводом сто година српског ослобођења и уједињења. Мој став је

да Република Србија, Република Српска, Црна Гора и Република Македонија треба да створе заједничку федеративну државу. Право на став ми нико не може одузети.

Књига је писана на основу архивске грађе, документације, штампе, литературе, разговора са сведоцима догађаја и мојих белешки као учесника у збивањима. Посебно захваљујем рецензентима: професору др Љубодрагу Димићу, академику, професору др Богољубу Шијаковићу, др Драгану Богетићу, научном саветнику, и професору др Милошу Ковићу. Веома сам захвалан Бранимиру Нешићу, директору Катене мунди, на старању да ова књига буде објављена. Такође сам веома захвалан привреднику Миодрагу Даки Давидовићу, професору др Владимиру Божовићу, математичару, и новинару Гојку Раичевићу на заједничким напорима који су ми помогли да боље разумем недавне и текуће догађаје. Посебну захвалност дугујем и својој породици, супрузи Јовани, ћерки Тамари и сину Илији који су ме највише чинили радосним док сам писао ову књигу.

А. Р.

ЗАКЉУЧАК

Црногорци су Срби, а Црна Гора је историјска држава српског народа. Династија Петровић Његош (1697–1918) једна је од три модерне српске династије. Становништво Црне Горе је себе изричито сматрало Србима све до идентитетског инжењеринга спроведеног над њим у 20. веку. Црногорски сепаратизам је само кратко био надсрпство после нестанка Краљевине Црне Горе (1918), а бизарним путевима је еволуирао до данашњег „црногорског домовинског идентитета“ као привеска хрватству.

Црногорски сепаратизам и расрбљавање Црне Горе не могу се разумети без идентитетске конверзије, више векова присутне на динарском простору и менталитетских особина становништва од Лике до Црне Горе. Кључни фактор у расрбљавању је Ватикан, а извршилац је Црква у Хрвата. Римокатолички клерикализам знатно је старија појава од хрватског праваштва, а од друге половине 19. века до данас клерикализам и праваштво као сијамски близанци делују против православних Срба.

Покатоличавање православног становништва на том простору се током векова дешавало у разним државним оквирима (млетачком, османском, хабзбуршком, југословенском, хрватском), некад с више, а некад с мање успеха. Притом, покатоличавање се одвијало и силом. Промена вероисповести доводила је до промене етничке односно националне припадности. Православни Срби су постајали римокатолички Хрвати.

Прелазак из Срба у Хрвате – нарочито у Лици, Далматинској загори и Западној Херцеговини – водио је до психолошких, а онда и социолошких оправдавања пребега у други идентитет. Тако се из генерације у генерацију стварао радикалан отпор конвертованог становништва према оним јачим који су остали у српском идентитету. Није нимало пријатно поред себе имати суседе који стално подсећају на то ко су сви заједно некада били. Мржња која је с тим у вези створена водила је ка само једном циљу: да православних Срба више не буде.

То се посебно огледа у идеологији хрватског праваштва „оца домовине“, Личанина Анте Старчевића, такође потеклог из српског идентитета. Старчевић, који се потписивао као „понижни слуга“ Кнежевине Србије, постао је огорчени србофоб јер му српска администрација средином 19. века није испунила жељу да предаје у Београду. Наиме, становништво динарског простора

за менталитетску особину има психолошку затегнутост и ужарену сујету која, показало се, често води до енантиодромије – радикалног преумљења, јер особа почиње да заступа ставове сасвим супротне од почетних. Када се увежу конверзија, енантиодромија, културни комплекс и менталитетски дефекти досеже се до геноцида над српским народом у Независној Држави Хрватској и етничког чишћења Срба у Републици Хрватској, којима су у суштинској мери допринели Хрвати са српским презименима.

Према идеологији хрватског државног права, које је настало на фантазији, Хрватима припада простор од Јадранског мора на западу до Тимочке Крајине на истоку, од Панонске низије на северу до северне Албаније на југу. Они се, наиме, према тим фикцијама природно граниче са Бугарима јер Срби не треба да постоје. Бискуп Штосмајер је сматрао да је хрватство квасац који треба да повеже све Јужне Словене. Аустроугарски окупациони гувернер Босне и Херцеговине Бењамин Калај, када му је пропала намера да створи „босанску нацију“, писао је почетком 20. века да треба формирати Велику Хрватску, у границама фикције хрватског праваштва, као дела Аустро-Угарске.

У другој половини 19. века неколико хиљада Црногораца који су радили у Цариграду преведени су у Хрвате. Ставили су се под заштиту аустријског (аустроугарског) посланства и постројавали су се под аустријском заставом. То је био први црногорски сепаратизам у односу на српство и тест који је био у складу са Штросмајеровим намерама да преко Књажевине Црне Горе крене у покатоличавање српског државног простора. На истоветан начин до краја 19. века аустроугарски планери су креирали неуспешан пројекат „босанске нације“ и успешан пројекат албанске нације. Све вештачке нације требало је да служе као антинације Србима. После аустроугарске окупације Босне и Херцеговине (1878), хрватски националисти су сматрали да је Црна Гора следећа. Бечке агентуре шириле су гласине да Црногорци нису Срби.

Хрватизација Црне Горе спровођена је, под администрацијом франковаца, током аустроугарске окупације у Првом светском рату. Истоветан процес се тада догађао и у окупираној Србији западно од Велике Мораве. Хрватска штампа је писала да су се Хрвати и Бугари сусрели на својој природној граници у Поморављу. Међутим, великохрватска идеја доживела је слом после победе Краљевине Србије у Првом светском рату и проширења српске/југословенске државне границе из Шапца на Алпе.

Италија је од краја 19. века такође развијала свој концепт расрбљавања Црногораца и стварања црногорске нације у римској сфери. Тај концепт је био идеолошки инфериоран у односу на хрватски концепт да Црногорце треба превести у хрватство. Франковци су од 1919. већ ставили шапу на црногорску емиграцију с којом су заједно ковали планове о разбијању новостворене југословенске државе. У окружењу краља Николе од 1920. се уочава прихватање правашко-франковачког модела. Притом, Коминтерна је исто тако преузела модел хрватског праваштва за решавање југословенских националних питања. Коминтерна је у зеленашком покрету – тада надсрпском – видела

потенцијал за разбијање српства у Црној Гори у садејству са комунистима. И хрватским националистима и комунистима је одговарало италијанско уплитање у црногорске прилике јер је подривало заједничку српску и југословенску државу.

У разматрањима идеолога хрватског праваштва, током двадесетих година 20. века, уочава се да су проучавали менталитетске особине у Црној Гори. Психолошка затегнутост, ужарена сујета, али и лукративни мотиви, јаче су изражени у Црној Гори него другде на динарском простору. Неки хрватски идеолози су сматрали да то треба искористити за превођење Црногораца у хрватску нацију (Иво Пилар), неки да Црногорцима као посебној нацији треба дати хрватски цивилизацијски идентитет (Милан Шуфлај), а неки да у федерацију треба повезати Хрватску, Босну и Херцеговину и Црну Гору (Стјепан Радић). Шуфлај је писао и о „католичком насипу“ који кроз Црну Гору треба да споји Далмацију и Албанију, а његов мађарски пријатељ Јожеф Баја такође је сматрао да су Далмација, Црна Гора и Албанија један антрополошки простор. Ови ставови били су блиски италијанским фашистима који су се залагали за повезивање Хрватске, Црне Горе и Албаније са Италијом.

Франковачко уплитање у црногорску емиграцију и стављање малених црногорских федералиста Секуле Дрљевића у миље хрватског сељаштва, довели су до тога да Иво Пилар 1928. закључи како је Црна Гора на дохват руке. Савић Марковић Штедимлија, родом из Црне Горе, објавио је 1937. у Загребу и Сплиту две књижице у којима је стајало да основу црногорског национализма треба да чини хрватство. У исто време Анте Павелић је сматрао да Црну Гору треба користити као привезак Хрватској у борби против Срба, а не увлачити је у хрватску нацију.

Разбијањем Краљевине Југославије и италијанском окупацијом Црне Горе, створена је, под фашистичким патронатом, црногорска нација с „црногорским језиком“ (12. јул 1941). Притом, та фиктивна творевина се звала Независна Држава Црна Гора и на трону је требало да има римокатоличког савојског владара. Изричита је симетрија са Независном Државом Хрватском, најморбиднијим изданком хрватског праваштва. Секула Дрљевић, челник те фиктивне Независне Државе Црне Горе, истовремено је био и део хрватског усташког система. Павелићев изасланик у Италији Керубин Шегвић је италијанску краљицу Јелену Савојску – црногорску књагињицу која је конвертовала у римокатоличку веру – називао „крвљу наше крви“. За то време, усташе су у Ватикану објашњавале да је њихова кампања геноцида над Србима реваншизам за „поправослављивање“ Босне и Херцеговине и Црне Горе (Крунослав Драгановић, Никола Рушиновић). Концепт црногорске нације као изданка фашизма привремено је поражен заједно с поразом нациста, фашиста и усташа у Другом светском рату.

Међутим, комунисти су 1. маја 1945. прогласили постојање црногорске нације, али сада као изданка српства. Црногорци су у социјалистичкој Југославији сматрани другачијим Србима од осталих Срба. Такав концепт

није био споран до друге половине шездесетих када је дошло до експлозије национализма, посебно хрватског, чије су се идеје преселиле и у Црну Гору. Челник црногорских комуниста Вељко Милатовић био је склон маспоковским ставовима и намерио је да Црној Гори трајно укине српски идентитет. У Црној Гори су се појавили настављачи хрватског праваштва (Саво Брковић, Шпиро Кулишић и други) који су своје намере прикривали тобожњим марксизмом, а из Хрватске је деловање наставио Савић Марковић Штедимлија. Веома су сличне истовремене идеје постушашког идеолога фра Доминика Мандића и Сава Брковића. Уосталом, црногорски сепаратисти су за главни узор могли имати само хрватске праваше.

Црногорски сепаратизам је почетком седамдесетих фактички засниван на одлуци од 12. јула 1941. а одлука од 1. маја 1945. само је служила као параван за повратак Дрљевићевог концепта црногорске нације и „црногорског језика“. Тај модел је током седамдесетих међу политичарима најпре заступао челник хрватских комуниста Владимир Бакарић. Он сам, као и већина хрватских комуниста, доста идеја је преузимао из франковлука. Мештровићев споменик Степинцу у Загребу и Мештровићев маузолеј на Ловћену подигнути су скоро у исто време, а овај други да би Црногорцима „дао свест о самобитности“. Појам „самобитност“ је један од појмова који хрватски праваша и црногорски сепаратисти деле једни с другима.

Антибирократска револуција у Црној Гори (1988–1989) вратила је српску националну идеју у врх црногорске политике. Срушен је систем који је заговарао антисрпство, а нова гарнитура црногорских лидера (Момир Булатовић, Мило Ђукановић, Светозар Маровић) наглашавала је да су истовремено и Црногорци и Срби. С тим у вези, Србија и Црна Гора су 1992. створиле Савезну Републику Југославију како би очувале макар део југословенске државе која је 1991. нападнута споља и изнутра.

Међутим, разбијање социјалистичке Југославије, Грађански рат у Југославији (1991–1995), међународне санкције и западно демонизовање српског народа, отворили су још једном врата менталитетском дефекту који пребива у Црној Гори. Попут Секуле Дрљевића који је 1941. ускликивао римској цивилизацији, Мило Ђукановић је од 1995. све гласније ускликивао западној цивилизацији. Ђукановић је преузео идеологију маленог Либералног савеза, која је била наставак црногорског сепаратизма заснованог на идејама презетим од хрватског праваштва. Славко Перовић, лидер црногорских либерала, имао је притом „призив“ како је управо он тај који Црну Гору треба да „врати“ римокатоличанству.

Ђукановић је од тад прошао исти процес енантиодромије као Секула Дрљевић пре њега. Од ужареног Србина постао је србофоб. Притом, Ђукановићева сецесионистичка идеологија требало је да служи као одбрана антидржаве коју је за себе стварао од средине деведесетих година 20. века: антидржаве као паралелне економске творевине и антидржаве као политичке творевине. С тим у вези, западни фактори који су разбијали социјалистичку Југославију

толерисали су кријумчарења, све врсте шверца па чак и трговину људима у Црној Гори, само да би се тамошња антидржавна машинерија, прожета са административним системом, усмерила на разбијање заједничке државе са Србијом и кад је на челу савезне државе био Слободан Милошевић и кад је на челу био Војислав Коштуница.

У Црној Гори су од 1997. административним одлукама корак по корак укидане везе са Србијом и савезном државом и све везе са историјским српством Црне Горе. Иако је српски идентитет Црне Горе, посебно кроз матерњи језик и вероисповест, најдоминантнији у Црној Гори и сеже до половине укупне популације (па и више), Ђукановићев режим је искористио националне мањине и радикалне црногорске сепаратисте да, у сопственом конвергентском замаху, изграђује црногорски национални идентитет који се заснива на фантазијама, бајкама и баснама.

Због тога, независна држава Црна Гора створена на покраденом референдуму 2006. није никакав наставак државности Краљевине Црне Горе, која је била национална држава српског народа. Те две Црне Горе се само исто зову, а немају заједничке: ниједан критеријум, ниједан елемент и ниједан симбол државности. Ђукановићева Црна Гора је антидржава Краљевини Црној Гори исто колико је Ђукановићева Црна Гора антидржава Републици Србији.

Црногорски сепаратизам је у основи инострани пројекат. Настао је у кухињама Ватикана, Аустрије, Хрватске, Италије, Совјетске Русије и Сједињених Америчких Држава – која год форма да му је давана. Дакле, црногорски сепаратизам није творевина Црногораца, већ им је то наметнуто са стране, након дугог проучавања менталитета. Црногорци слабијег карактера, али и они збуњени, то су прихватили. Томе су највише похитали они склони лукративним мотивима, подаништву, пребегу, нарцизму и ужареној сујети. Црногорци који су до краја конвертовали, и одрекли се српства, почели су тиме да мрзе сами себе. Због тога је конфликт у њима толико јак, патолошки, а мржња према Србима ужарена јер их Срби подсећају на то ко су сви заједно некад били.

Црногорска нација се темељи на октроисаним одлукама о њеном успостављању од стране фашиста (12. јул 1941) и комуниста (1. мај 1945). Исто то се може казати за оглашавање постојања „црногорског језика“ од стране фашиста (12. јул 1941) и антидржаве (22. октобар 2007). Не постоји било која друга нација на свету за коју се могу утврдити дан, сат, минут и секунд стварања основа националног идентитета. Црногорска нација није створена у сложеном историјском процесу већ је аномалија.

Црногорски сепаратизам и црногорска нација иду руку под руку. Без подршке националних мањина (Бошњака, Албанаца и Хрвата), црногорска нација никада не би могла да разбије заједничку државу са Србијом. Утицаји хрватског праваштва су довели до тога да црногорски председник Мило Ђукановић крајем 2018. поручи да треба развијати „црногорски домовински идентитет“ и истовремено се похвали да је „издајник агресивног

светосавља“. Уласком Црне Горе у НАТО (2017) спојен је простор познат као „католички насип“ или „бедем против светосавља“ који чине Хрватска, Црна Гора и Албанија.

Упркос инжењерингу који спроводи антидржава, црногорска нација до данас није сасвим конституисана. То није неочекивано јер црногорска нација нема суштински садржај. Наиме, у још увек магловитој форми црногорске нације постоје припадници који себе сматрају Србима и говоре српским језиком. Према истраживањима, чак 25–29% национално изјашњених Црногораца сматра да су Црногорци „у суштини Срби“.

За одржавање стабилности националног идентитета на динарском простору нужан је друштвени оквир: државни, црквени, културни, просветни. С тим у вези, врло је важно што српски народ на западу има своју државу Републику Српску, која га штити од сваке врсте геноцида као што Израел на исти начин штити Јевреје. Иако је српски народ Црне Горе у последњим деценијама изгубио свој државни оквир, врло је важно то што је у Црној Гори сачувана целовитост Српске православне цркве. Као и другде где привремено или трајно нестане српска држава, Српска православна црква преузима функције заштите идентитета народа. Та чињеница је веома помогла српском народу Црне Горе да се стабилизује, створи нове културне институције и установе, и ради на повратку српске или српско-црногорске државе у Црној Гори.

Исход је неизвештан и не може се искључити могућност да се Ђукановићева црногорска нација заједно с националним мањинама и страним менторима, сада или у будућности, са Србима у Црној Гори обрачуна на исти начин као што се Хрватска обрачунала са Српском Крајином (1995). Не може се искључити могућност ни повратка српске државе у Црној Гори. Све то зависи и од међународних околности. Питање српства у Црној Гори није никакво унутрашње питање Ђукановићеве антидржаве. То је свесрпско питање. Република Србија и Република Српска морају да нађу начин да заштите Србе у Црној Гори и ако буде могуће обнове, заједно с њима, Црну Гору као српску државу.

Aleksandar Raković

Montenegrin Separatism, Belgrade: Catena mundi, 2019.

SUMMARY

Montenegrins are Serbs and Montenegro is a historical Serb state. Over centuries only the Serb ethnicity was formed in a complex process of Montenegro's history. Newly established Montenegrin state in 2006 is a purely new statehood without any continuity with the Serb statehood of Montenegro arched by the Petrović Njegoš dynasty and the Kingdom of Montenegro.

Secession of Montenegro in 2006 was shaped by Serbophobia of ethnic/religious minorities, anti-Serbdom and Serbophobia of ruling Montenegrin identity converts and their followers, and widespread referendum forgery. Around 70% of Orthodox Christian population of Montenegro was against secession of Montenegro from joint state with Serbia.

Montenegrin separatism is interpreted as a state, ethnic, national, linguistic and religious. From 1918 it was on margins of Montenegrin society and in the beginning it was rooted in supra-Serbdom. All Montenegrin separatists were ethnic Serbs and wanted return of the Serb statehood of Montenegro which they considered superior to the Serb statehood of Serbia and new Yugoslav statehood as a continuity of Serbia's statehood.

However, since then until now, the Montenegrin separatism evolved to a form which is totally unrecognizable to initial. Montenegrin separatism is now connected to so-called Montenegrin ethnicity relocated by force from Orthodox Christian civilization to Western civilization.

Montenegrin ethnicity was not formed in a complex historical process. In a second half of 19th century and in a first half of 20th century, the ideas on Montenegrin ethnicity were shaped in cabinets of Rome, Vienna, Zagreb and Moscow. It was an identity engineering made by foreign planners, everyone with own goals to extrude Montenegro from Serbdom. These routes sometimes pervaded and sometimes separated. Connection between them exists. During the time, communist Moscow was replaced by Washington.

Montenegrin separatists still wander in a circle of Roman Catholic clericalism, Western civilization, roots of Croat nationalism and communist ideology. That circle reminds on willfully chosen mental jail as an escape from its own Serbdom and Orthodox Christianity.

Totalitarian ideologies were the most fruitful soil for insemination of hypothesis on separate Montenegrin identity. So, the current Montenegrin ethnicity is based on octroyed decisions of its establishment by fascist (12 July 1941) and

communists (1 May 1945). The same can be said for declaration of so-called Montenegrin language by fascist (12 July 1941) and anti-state (22 October 2007). There is no any other ethnicity (nationality) in the world for which can be determined the exact day, hour, minute and second of the creation of the basis of ethnic (national) identity.

The so-called Montenegrin identity, separated from Serbdom, is a construct and anomaly. There is no a stable collective connected with links of projected identity. Montenegrin ethnicity is not a static creation. It is easy to come back from it to Serb ethnicity or even go further from it to other ethnicities. Thus, Montenegrin separatism from Serbdom is an ongoing process and outcome is uncertain.

A book *Montenegrin Separatism* has three parts and twelve chapters. The parts are: 1. Identity of Converts; 2. Anti-Serbdom and Serbophobia; 3. Anti-state. Thus, a model of modern Montenegrin separatism is entirely based on negation of Serb identity to which Montenegro originally belongs.

Identity of converts shows that extreme forms of so-called Montenegrin ethnicity develop similar features like the most radical parts of Croatian people who also converted from Serbian Orthodox population, especially in Lika, Dalmatian Zagora and Western Herzegovina. It is the same process that is happening over centuries in western parts of Serbian ethnic space.

In milder cases identity conversion led to anti-Serbdom, while in severe cases it led to Serbophobia. Through decades, Montenegrin separatists took more and more ideas from all derivatives of main ideology of Croatian nationalism (*pravaštvo*), from radical right to radical left. Animosity of converted population in Montenegro is directed mainly towards Montenegrins who still consider themselves Serbs, but also towards all Serbs.

A new identity is cutting ties with old identity and through glowing Dinaric vanity and narcissism searches for psychological and/or sociological self-justification for conversion. To them a guilty is the one who stayed in former identity and who reminds them on a fact who they all were once. This creates multigenerational instability and destructive bigotry.

Anti-state in Montenegro is a merged system with a ruling Montenegrin structure. The roots of anti-state were developed in the second half of the 90s and it is finally fortified with Montenegrin secession from joint state with Serbia. Anti-state octopus co-opted ideology built of negation and phobia to fence its own private state. Dictated Serbophobia is in a service of lucrative motives of ruling Montenegrin elite which, together with ethnic/religious minorities, rules over Serbs and Serbian speaking population which is a majority in Montenegro.

Montenegrin state today is an anti-Serb concept, anti-Serbia and anti-state also to the Serb statehood of the Kingdom of Montenegro. The Republic of Serbia, the Republic of Srpska and the Serbian Orthodox Church must do everything possible to protect Serbs in Montenegro and to help to restore the Serb statehood of Montenegro.

САДРЖАЈ

Предговор	5
-----------------	---

КОНВЕРТИТСКИ ИДЕНТИТЕТ

Примери радикалне конверзије из српства у друге идентитете	11
---	----

- Српски народ Црне Горе	11
- Српски народ и етничка истоветност на динарском јужнословенском простору	14
- Психолошке особине Срба у Црној Гори (Црногораца)	17
- Фантазије, бајке и басне црногорских сепаратиста	23
- Конверзија, енантидромија, културни комплекс, малинчизам, патологија	26
- Конверзија, србофобија, расизам, издаја	31

Хрватски оквир за црногорски идентитет	39
--	----

- Хрватизација цариградских Црногораца у 19. веку	39
- Бискуп Штросмајер, праваши и хрватске претензије на Црну Гору	42
- Покушај хрватизације Краљевине Црне Горе у Првом светском рату	47
- Фра Леополд Мандић и претензије хрватског праваштва на Црну Гору после Првог светског рата	51

Наци-фашисти и прво рађање црногорске нације као изданка фашизма	57
---	----

- Немачки нацисти и њихови помагачи	57
- Италијански фашисти и њихови помагачи	60
- Хрватске усташе и њихови помагачи	68

Комунисти и друго рађање црногорске нације као изданка српства.....	75
- Црногорство као магловит вид српског сепаратизма почетком 20. века	75
- Зеленашко-федералистички покрет и комунистички утицај	78
- Комунисти и црногорска нација као изданак српства	81
- Јагош Јовановић и црногорска нација српског корена	86
- Одбрана става о црногорској нацији као изданку српства	88

АНТИСРПСТВО И СРБОФОБИЈА

Од Маспока до Либералног савеза	95
- Хрватски идеолошки упливи у социјалистичкој Црној Гори пре Маспока	95
- Вељко Милатовић, склоност Маспоку и намере за преобликовање идентитета Црне Горе	99
- Хрватски идеолози и њихови настављачи у Црној Гори	105
- Политичко наметање изричитог расрбљавања Црне Горе	113
- Либерални савез као одговор на Антибирокуратску револуцију	117
- Римокатоличка црква у Црној Гори, хрватски национализам и „дукљанизација“	121
АБ револуција и нова власт као брана сепаратизму, антисрпству и србофобији	125
- Антибирокуратска револуција у Црној Гори	125
- Однос новог руководства Црне Горе према српству и црногорском сепаратизму	128
Од Либералног савеза до Демократске партије социјалиста.....	135
- Смернице Запада и конвертитски преображај Демократске партије социјалиста	135
- Примери србофобије	140
- Институције система и расрбљавање Црне Горе	146
- „Нација с грешком“ и „црногорски домовински идентитет“	150
- Одговор Срба на расрбљавање Црне Горе	154
- Нове српске установе, организације и штампа	163

„Црногорска православна црква“ и расрбљавање Црне Горе168

- Српски идентитет Православне цркве у Црној Гори 168
- Игре око „Црногорске православне цркве“ од распада социјалистичке Југославије до расколничког „рукоположења“ у Софији 171
- Црногорске власти у конфронтацији са Српском православном црквом 176
- „Црногорска православна црква“ и хрватске новоушасте 183
- Пребацивање проблема „Црногорске православне цркве“ у Републику Србију и остваривање претњи против Српске православне цркве 186
- „Нацрт закона о слободи вјероисповијести“ у Црној Гори 192

АНТИДРЖАВА**Црна Гора од кријумчарења до немачке марке199**

- Антидржава као паралелна економска творевина 199
- Почети политичке антидржаве 203
- Раскол у Демократској партији социјалиста и Булатовићев пораз на председничким изборима 206
- Први физички обрачун црногорског режима са српским народом Црне Горе 210
- Савезна држава и црногорске власти у клинчу 213
- Црногорска платформа и монетарни сепаратизам 215
- Пад Слободана Милошевића 220

Црна Гора као анти-Србија 223

- „Црна Гора ће сахранити идеју о Великој Србији“ 223
- Разграђивање СР Југославије и стварање Државне заједнице Србија и Црна Гора 227
- Разбијање Државне заједнице Србија и Црна Гора 234
- Подршка црногорског режима албанским сепаратистима на Косову и Метохији 239
- Реакција црногорског режима на обележавање сто година уједињења Србије и Црне Горе 244
- Још нешто о антидржави 251

Отцепљење Црне Горе (2006): новостечена, а не обновљена државност	254
- Критеријуми, елементи и симболи државности	254
- Становништво: изворна народност и доцнији идентитетски инжењеринг	255
- Територија и власт у односу према заветном косовско-метохијском питању	257
- Језик и писмо	258
- Православна црква	258
- Застава и грб	260
- Химне и новац	261
- Закључак	262
Црна Гора и НАТО	264
- НАТО и могућност сукоба у Црној Гори	264
- Покушај Русије да Црну Гору привуче себи	272
- Улазак Црне Горе у НАТО	275
- Лични поглед као учесника у догађајима	278
- Елаборат за председничку администрацију, сенаторе и конгресмене Сједињених Америчких Држава	281
Закључак.....	285
Summary.....	291
Извори и литература.....	293
О аутору	323
Индекс имена	327